

Informatiekaart *inkoopmodellen*

Ruimte die de aanbestedingswet biedt

De zorg en ondersteuning in het sociaal domein valt onder het IIb-regime. Dit betekent dat gemeenten niet verplicht zijn om Europese aanbestedingen conform de IIa procedure uit te voeren en meer vrijheid hebben om inkooptrajecten vorm te geven en uit te voeren. Zo hebben gemeenten meer vrijheid om zelf te bepalen met welke aanbieders zij afspraken maken. Bij het benutten van de ruimte binnen het IIb-regime moeten gemeenten wel de algemene aanbestedingsbeginselen respecteren (objectiviteit, transparantie en non-discriminatie). Ook moet de wijze van inkopen passen binnen het eigen inkoopbeleid van de gemeente.

Wat zijn relevante overwegingen bij de keuze voor een inkoopmodel?

Gemeenten kunnen kiezen uit verschillende inkoopmodellen. Mits goed uitgevoerd leiden veel modellen tot het contracteren van geschikte aanbieders en de inkoop van passende ondersteuning. Het is de uitdaging om het model te kiezen dat past bij de doelstellingen van de gemeenten. Enkele overwegingen die een rol spelen bij de keuze voor een inkoopmodel:

- Afstand tussen de gemeente en de markt: wil de gemeente in overleg en afstemming tot afspraken komen of gedurende het inkooptraject meer op afstand staan en voorwaarden voorschrijven;
- Aantal te contracteren partijen: wil de gemeenten streng selecteren en een beperkt aantal partijen contracteren of wil de gemeente juist veel (of zelfs een onbeperkt aantal) partijen contracteren.
- De mogelijkheid om te sturen op concurrentie op prijs en/of kwaliteit
- De mogelijkheid om gebruik te maken van concurrentie tussen aanbieders (tijdens of na het inkooptraject)

Welke inkoopmodellen zijn er?

De tabel op volgende pagina's biedt een overzicht van enkele veelvoorkomende inkoopmodellen. Het overzicht is niet uitputtend – er zijn meer varianten denkbaar – maar de meest gebruikte hoofdvarianten zijn opgenomen. De tabel geeft naast een korte beschrijving ook weer in welke mate het model geschikt is om te selecteren op aantal aanbieders, om te sturen op prijs en/of kwaliteit, concurrentie tussen aanbieders te bevorderen en welke voordelen en aandachtspunten relevant zijn.

Meer informatie

Veel vragen over inkoopmodellen gaan over de bewegingsruimte van gemeenten om zelf te kiezen met welke aanbieders zij in zee gaan over de vraag of aanbesteden verplicht is en over de mogelijkheid om te subsidiëren in plaats van aanbesteden.

Op www.invoeringwmo.nl zijn de volgende documenten over deze onderwerpen gepubliceerd:

- [Toelichting subsidies, \(subsidie\)overeenkomsten en overheidsopdrachten](#)
- [Handreiking opdrachtgever- en ondernemerschap](#)
- Handreiking verantwoording
- Informatiekaart Stappenplan inkoop Wmo
- Informatiekaart Inkoopstrategie

De informatie in deze kaart is gebaseerd op het wetsvoorstel Wmo 2015 en Jeugdwet. Het wetsvoorstel Wmo 2015 moet nog goedgekeurd worden door de Eerste Kamer.

Aan de totstandkoming van deze publicatie is de grootst mogelijke zorg besteed. Het TransitieBureau kan niet aansprakelijk worden gesteld voor eventuele onjuistheden, noch kunnen aan de inhoud rechten worden ontleend.

Invoering WMO
www.invoeringwmo.nl | helpdesk@invoeringwmo.nl

TransitieBureau Wmo

t 070-340 6100

© Rijksoverheid | April 2014

Wat verandert er vanaf 2015?

In het kader van de transities in het sociale domein zijn gemeenten vanaf 1 januari 2015 verantwoordelijk voor verschillende vormen van ondersteuning. Om te zorgen dat gemeenten ten behoeve van de uitvoering van deze ondersteuning geschikte aanbieders contracteren en de juiste ondersteuning inkopen is het van belang dat gemeenten een passend inkoopmodel hanteren.

Deze informatiekaart beschrijft verschillende inkoopmodellen en de wijze waarop gemeenten tot de keuze voor een passend model kunnen komen.

Wat moet er in 2014 gebeuren?

Om per 1 januari 2015 cliënten van de juiste ondersteuning te kunnen voorzien, is het van belang dat gemeenten in 2014 ondersteuning inkopen. Bij het opzetten van het inkooptraject moeten de gemeenten de keuze maken voor een inkoopmodel. Een inkoopmodel is een specifieke inrichting en uitvoering van de specificatie-, selectie- en contracteringsfase met als doel om geschikte aanbieders te contracteren en de juiste ondersteuning in te kopen.

Model	Korte beschrijving	Aantal aanbieders	Kwaliteitsturing	Prijssturing	Voordelen	Aandachtspunten	Concurrentieprikkel
Gericht op selectie van aanbieders							
Aanbesteden volgens het Ila-regime	Een formeel proces met relatief grote afstand tussen opdrachtgever en aanbieders tijdens de aanbesteding.	Geschikt voor selecteren van beperkt aantal aanbieders.	Kwaliteitssturing door middel van (minimum)eisen en gunningscriteria.	Prijssturing goed mogelijk door concurrentie tussen inschrijvers. Focus op economische waarde	Transparant proces,	Kwaliteit programma van eisen en gunnings-systematiek bepalend voor inkoopresultaat Risico op biedingen onder kostprijs indien men geen ondergrens hanteert.	Concurrentie tussen aanbieders vooral voorafgaand aan de gunning.
Dialogmodel	Opdrachtgever en aanbieders ontwikkelen samen de voorwaarden. Daarna vindt selectie plaats van beperkt aantal aanbieders.	Geschikt voor selecteren van beperkt aantal aanbieders.	In dialoog met aanbieders is kwaliteitssturing goed mogelijk.	Beperkte mogelijkheid tot prijssturing door gering aantal aanbieders en nadruk op kwaliteit en samenwerking.	Zorgt voor partnership. Geschikt voor complexe opdrachten door gebruik kennis aanbieders.	Proces is relatief tijdrovend indien zorgvuldig uitgevoerd.	Concurrentie tussen de in dialoog zijnde aanbieders. Na gunning geen concurrentie.
“Zeeuws” model	Alle aanbieders contracteren die voldoen aan minimumkwaliteit en die tegen vaste prijs willen werken.	Geschikt voor selecteren van onbeperkt aantal aanbieders, mits deze voldoen aan gestelde eisen.	Met name na gunning prikkel voor aanbieders om door middel van goede kwaliteit nieuwe cliënten te werven. Bijvoorbeeld door middel van catalogusmodel.	Beperkt. Tarief wordt vastgelegd in bestek. Daarna kiest cliënt.	Veel keuzevrijheid voor cliënt. Er is een prikkel voor aanbieders om ook na gunning scherp te blijven als gevolg concurrentie van andere aanbieders.	Minder geschikt voor complexe zorgbehoefte.	Van tevoren is er geen concurrentie. Pas als de overeenkomsten gegund zijn en de cliënt gaat kiezen is er concurrentie.
Concurrentie per cliënt	Na contractering van aanbieders in raamcontract kunnen aanbieders voorstel per cliënt uitbrengen. mini-competitie / Stiptermodel.	Kan zowel met beperkt aantal aanbieders in als raamcontract als met alle aanbieders die voldoen aan minimumeisen.	Goed mogelijk indien kwaliteit als criterium meeweegt in de gunning van de opdracht per cliënt.	Goed mogelijk indien prijs als criterium meeweegt in de gunning van de opdracht per cliënt.	Maximaal gebruik van marktwerking.	Vraagt inspanning van opdrachtgever en aanbieder bij elke opdracht voor een nieuwe cliënt.	Zowel vooraf (welke partijen komen in raamovereenkomst) als ook na gunning (welke partij krijgt opdracht) concurrentie.
Dynamisch selectiemodel	Wijze van contracteren waarbij aanbieders periodiek afvallen of aansluiten.	Gemeente contracteert continu (of op gezette tijden) iedere aanbieder die voldoet aan criteria.	Continue sturing op kwaliteit mogelijk door dynamisch karakter van het proces.	Internetapplicatie beoordeelt voorstel aanbieder op aantal criteria. Sturing afhankelijk van instelling criteria.	Aanbieder met beste voorstel wordt gecontracteerd.		Van tevoren geen concurrentie, pas op het moment dat de aanbieder een voorstel uitbrengt.
Één-op-één contract	Één aanbieder voor verschillende vormen ondersteuning. Evt. ook mogelijk bij enkele aanbieders.	Één aanbieder voor verschillende vormen ondersteuning.	Voorstel aanbieder wordt getoetst aan eisen gemeente.	Zeer minimaal door focus op weinig aanbieders. Prijs wordt besproken tijdens de voorwaarden.	Relatief eenvoudig model, gebruik van kennis aanbieder.	Specifiek voor zB diensten. Gemeente creëert een monopolist.	Concurrentieprikkel alleen voorafgaand aan gunning.
Afspraak per cliënt	Gemeente contracteert aanbieder bij aandienen van cliënt.	Één aanbieder voor specifieke vorm van ondersteuning.	Per nieuwe situatie wordt de geschikte aanbieder geselecteerd.	Aanbieder doet voorstel over inhoud en kosten.	Geschikt voor bijzondere en specialistische vormen van ondersteuning.	past bij zB procedure.	Vooraf geen concurrentie, op moment van intake weinig concurrentie.

Model	Korte beschrijving	Aantal aanbieders	Kwaliteitsturing	Prijssturing	Voordelen	Aandachtspunten	Concurrentieprikkel
Gericht op samen ontwikkelen met partners							
Bestuurlijk aanbesteden	Met huidige aanbieders afspraken maken.	Convenant opstellen met huidige aanbieders; eventueel aangevuld met een convenant dat openstaat voor alle aanbieders die voldoen aan criteria.	Kwaliteit en prijs worden in dialoog met aanbieder afgesproken.	Beperkt mogelijk. Besproken wordt de kwaliteit ten opzichte van de prijs.	samen bepalen van contractuele voorwaarden, gebruik kennis aanbieder.	Innovatieve prikkel van nieuwe aanbieders afwezig indien alleen huidige aanbieders worden betrokken.	Alleen concurrentieprikkel tussen de betrokken partijen.
Maatschappelijk aanbesteden	Met aanbieders worden gezamenlijk afspraken gemaakt over aanpak van maatschappelijke opgave.	Ondernemers, bewoners, instellingen werken samen.	Sturing met name op maatschappelijke opgaven en effecten.	Geen. Focus op maatschappelijke waarde.	Focus op samenwerking in plaats van concurrentie.	Effectiviteit van dit model is afhankelijk van de meetbaarheid van de gemaakte afspraken.	Vooraf prikkel tot samenwerken.
Subsidie							
Beleidsgestuurde contract financiering	De gemeente subsidieert één of meerdere aanbieders op basis van bijdrage aan gemeentelijke doelstellingen.	Gericht op een enkele aanbieder die meer de vorm van partner heeft.	Er wordt vooral gekeken naar aansluiting op het gemeentelijk beleid.	Omdat er subsidie verstrekt wordt is prijssturing niet van toepassing.	Intensiever contact met aanbieder.	Minder gericht op prestatie	Geen concurrentieprikkel
Subsidietender	Subsidie op basis van toekenningcriteria. Aanbidders concurreren met elkaar.	Gericht op meerdere aanbieders.	Goed mogelijk indien gemeente kwaliteitscriteria hanteert.	Omdat er subsidie verstrekt wordt is prijssturing niet van toepassing.	Concurrentie kan zorgen voor een scherp aanbod.	Niet passend bij complexe ondersteuningsbehoefte	Voorafgaand aan het moment van toekenning concurrentie tussen subsidieaanvragers
Klassieke subsidie	Subsidie op basis van uit te voeren activiteiten. Sluiten van uitvoeringsovereenkomst.	Gericht op een enkele aanbieder	Minder mogelijk, vooral activiteiten worden vastgelegd.	Omdat er subsidie verstrekt wordt is prijssturing niet van toepassing.	Kan handig zijn in geval van bijzondere aanbieder die een bijdrage vraagt.	Minder gericht op sturing op prestatie	